บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคมต่อบทบาทการเป็นมารดาในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งเสริมให้สามีหรือมารดาของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นให้การสนับสนุนสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นเพื่อให้มีบทบาทการเป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์เหมาะสม รวบรวมข้อมูลในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ในคลินิกฝากครรภ์โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จำนวน 52 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 26 รายและกลุ่มทดลอง 26 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอตามรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมกับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นก่อนและหลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นจำนวน 52 ราย แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกลุ่มละ 26 ราย ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีอายุระหว่าง 18-19 ปี ร้อยละ 53.80 ระดับการศึกษา กลุ่มควบคุมจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 46.20 สำหรับกลุ่มทดลองจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและปวส.หรือปวช. ร้อยละ 30.80 การวางแผนการมีบุตรของทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่ไม่ได้วางแผนมีบุตร โดยกลุ่มควบคุมไม่ได้วางแผน ร้อยละ 80.8 ส่วนกลุ่มทดลองไม่ได้วางแผน ร้อยละ 88.50 และทั้งกลุ่มควบคุมและทดลอง ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูเด็กเล็ก ร้อยละ 84.60 เมื่อทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติ chi-square พบว่าลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 1

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา การวางแผนการมีบุตร ประสบการณ์การเลี้ยงเด็กเล็ก รายได้ต่อเดือน และลักษณะครอบครัว (n=52 คน)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มควบคุม (n=26)		กลุ่มทดลอง (n=26)		p -value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
อายุ	($\overline{X}$ = 17.76, SD =1.10)		($\overline{X}$= 17.81, SD = 1.06)		0.907
อายุ < 15 ปี	2	7.70	1	3.80	
อายุ 16 – 17 ปี	10	38.50	11	42.30	
อายุ 18 – 19 ปี	14	53.80	14	53.80	
ระดับการศึกษา					.615
ประถมศึกษา	2	7.70	1	3.80	
มัธยมตอนต้น	12	46.20	8	30.80	
มัธยมตอนปลาย	6	23.10	6	23.10	
ปวช. หรือ ปวส.	4	15.40	8	30.80	
ปริญญาตรี	2	7.70	3	11.50	
การวางแผนการมีบุตร					.159
วางแผน	7	26.90	3	11.50	
ไม่ได้วางแผน	19	73.10	23	88.50	
ประสบการณ์ การเลี้ยงดูเด็ก					
เคย	4	15.40	4	15.40	
ไม่เคย	22	84.60	22	84.60	

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 1(ต่อ)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มควบคุม (n=26)		กลุ่มทดลอง (n=26)		p–value
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
รายได้ต่อเดือน (บาท)					.383
น้อยกว่า 5,000	21	80.80	19	73.10	
5,000 – 10,000	4	15.40	7	26.90	
มากกว่า 10,000	1	3.80	0	0	
ลักษณะครอบครัว					.211
ครอบครัวเดี่ยว	5	19.20	9	34.60	
ครอบครัวขยาย	21	80.80	17	65.40	

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 2เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยบทบาทมารดาในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม

ในช่วงอายุครรภ์ 30-32 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดา 159.69 (SD= 22.63) กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดา 162.08 (SD= 13.37) เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยบทบาทมารดา ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยใช้สถิติทดสอบค่าทีชนิด 2 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (independent t-test) พบว่าไม่แตกต่างกันนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

ในช่วงอายุครรภ์ 34-36 สัปดาห์ กลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดา 163.69 (SD=20.50) กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดา 193.62 (SD=15.54) เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดา ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองภายหลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม โดยใช้สถิติทดสอบค่าทีชนิด 2 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (independent t-test) พบว่าคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.001$ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม (n = 52 คน)

อายุครรภ์	กลุ่มควบคุม (n=26)		กลุ่มทดลอง (n=26)		t-test	p-value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
30-32 สัปดาห์	159.69	22.63	162.08	13.37	-.463	0.65
34-36 สัปดาห์	163.69	20.50	193.62	15.54	-5.932	<0.001

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3

เปรียบเทียบร้อยละของค่าเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม โดยแบ่งออกเป็นรายด้านตามพัฒกิจของการตั้งครรภ์ (n = 52 คน)

อายุครรภ์	กลุ่มควบคุม (n=26)		กลุ่มทดลอง (n=26)		t-test	p-value
	ร้อยละของค่าเฉลี่ย/SD	ระดับ	ร้อยละของค่าเฉลี่ย/SD	ระดับ		
ด้านการยอมรับการตั้งครรภ์						
30-32 สัปดาห์	71.73 (13.24)	ค่อนข้างดี	70.58 (10.80)	ค่อนข้างดี	.344	.732
34-36 สัปดาห์	72.31 (12.29)	ค่อนข้างดี	80.04 (7.55)	ดี	-4.15	<.001
ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์						
30-32 สัปดาห์	57.69 (10.37)	ปานกลาง	56.73 (7.48)	ปานกลาง	.384	.703
34-36 สัปดาห์	58.75 (10.08)	ปานกลาง	69.81 (6.16)	ค่อนข้างดี	-4.772	<.001
ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตนเอง						
30-32 สัปดาห์	61.25 (8.87)	ค่อนข้างดี	61.83 (6.80)	ค่อนข้างดี	-2.63	.793
34-36 สัปดาห์	63.37 (6.80)	ค่อนข้างดี	74.42 (8.32)	ค่อนข้างดี	-4.609	<.001

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อายุครรภ์	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		t-test	p-value
	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย/SD	ระดับ	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย/SD	ระดับ		
ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพกับคู่สมรส						
30-32 สัปดาห์	70.00 (13.60)	ค่อนข้างดี	72.89 (14.21)	ค่อนข้างดี	-.919	.362
34-36 สัปดาห์	72.98 (14.21)	ค่อนข้างดี	89.33 (12.48)	ดี	-4.406	<.001
ด้านการเตรียมตัวเพื่อการเป็นมารดา						
30-32 สัปดาห์	72.50 (11.73)	ค่อนข้างดี	74.52 (11.29)	ค่อนข้างดี	-1.197	.237
34-36 สัปดาห์	75.87 (8.24)	ค่อนข้างดี	87.70 (7.74)	ดี	-4.907	<.001
ด้านการยอมรับบทบาทการเป็นมารดา						
30-32 สัปดาห์	66.56 (11.54)	ค่อนข้างดี	67.21 (7.32)	ค่อนข้างดี	-.429	.669
34-36 สัปดาห์	67.30 (10.12)	ค่อนข้างดี	78.75 (6.53)	ค่อนข้างดี	-4.844	<.001

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม

สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคม 162.08 (SD=13.37) ส่วนภายหลังการสนับสนุนทางสังคมมีคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดา 193.62 (SD=15.54) เมื่อทดสอบคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาโดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบคู่ (paired t-test) พบว่าคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มทดลองหลังได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p<0.001$ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาในกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม (n = 26 คน)

การสนับสนุนทางสังคม	$\bar{X}$	SD.	t-test	p-value
ก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคม	162.08	13.37	-9.112	<.001
หลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม	193.62	15.54		

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 5

เปรียบเทียบร้อยละค่าเฉลี่ยบทบาทการเป็นมารดาในกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม โดยแบ่งเป็นรายด้านตามพัฒนกิจของการตั้งครรภ์ (n = 26 คน)

การสนับสนุนทางสังคม	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย/SD	ระดับ	t-test	p-value
ด้านการยอมรับการตั้งครรภ์				
ก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคม	70.58	ค่อนข้างดี		
	(10.80)		-8.859	<.001
หลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม	84.04	ดี		
	(7.55)			
ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับทารกในในครรภ์				
ก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคม	56.73	ปานกลาง		
	(7.48)		-7.666	<.001
หลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม	69.81	ค่อนข้างดี		
	(6.16)			
ด้านการเปลี่ยนแปลงในตนเอง				
ก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคม	61.83	ค่อนข้างดี		
	(6.80)		-8.380	<.001
หลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม	74.42	ค่อนข้างดี		
	(8.32)			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การสนับสนุนทางสังคม	ร้อยละ ค่าเฉลี่ย/SD	ระดับ	t-test	p-value
ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส				
ก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคม	72.98 (9.41)	ค่อนข้างดี	-5.471	<.001
หลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม	89.33 (12.48)	ดี		
ด้านการเตรียมตัวเพื่อการเป็นมารดา				
ก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคม	75.87 (8.24)	ค่อนข้างดี	-5.056	<.001
หลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม	87.70 (7.74)	ดี		
ด้านการยอมรับบทบาทการเป็นมารดา				
ก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคม	61.83 (6.80)	ค่อนข้างดี	-5.674	<.001
หลังได้รับการสนับสนุนทางสังคม	74.42 (8.32)	ค่อนข้างดี		

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการสนับสนุนทางสังคมต่อบทบาทการเป็นมารดาในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จำนวนกลุ่มละ 26 ราย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งเสริมให้สามีหรือมารดาของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นให้การสนับสนุนสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นเพื่อให้มีบทบาทการเป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์อย่างเหมาะสม ผลการศึกษาสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมีบทบาทการเป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์สูงกว่าสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ

สมมติฐานที่ 2 สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นมีบทบาทการเป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์หลังได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงกว่าก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคม

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายตามสมมติฐานทั้ง 2 ข้อได้ดังนี้

การตั้งครรภ์ในสตรีวัยรุ่นเป็นภาวะวิกฤต เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้วางแผน สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นจึงไม่มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดการสับสนระหว่างบทบาทการเป็นมารดาและบทบาทการเป็นวัยรุ่น การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางด้านบวกต่อบทบาทการเป็นมารดาของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น (เยาวลักษณ์ เสรีเสถียร, 2543) สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความต้องการการสนับสนุนจากสามีหรือมารดาในทุกๆด้าน ซึ่งการสนับสนุนทางสังคมทั้ง 4 ด้านของเฮาส์ (House, 1981) ได้แก่ การสนับสนุนด้านข้อมูล ด้านอารมณ์ ด้านการประเมินค่า และด้านวัตถุสิ่งของ สามารถตอบสนองความต้องการของสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นได้ครอบคลุมทั้งหมด ทำให้สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นสามารถจัดการกับความสับสนหรือวิตกกังวลจากสถานการณ์ที่ต้องเผชิญอยู่ในเรื่องของบทบาทมารดาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของภาวดี ทองเผือก (2547) ในเรื่องผลของการใช้โปรแกรมส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองที่เน้นการสนับสนุนจากสามีต่อการปรับบทบาทการเป็นมารดาในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นครรภ์แรก พบว่า การปรับตัวต่อบทบาทการเป็นมารดาดีขึ้นหลังจากได้รับโปรแกรมการสนับสนุนจากสามี

สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้รับการสนับสนุนทางด้านข้อมูล และด้านการประเมินค่า การได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ การเตรียมตัวคลอด และการเลี้ยงดูทารกที่ถูกต้อง รวมถึงคำแนะนำหรือการบอกแนวทางจากสามีหรือมารดา ทำให้สตรี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตั้งครรภ์วัยรุ่นทราบข้อมูล มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของบทบาทการเป็นมารดา กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นไปตามพัฒนกิจของการตั้งครรภ์ เนื่องจากการที่สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นการตั้งครรภ์ที่ยังไม่พร้อม ไม่ได้วางแผน สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นจึงมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในขณะตั้งครรภ์เนื่องจากขาดความรู้และประสบการณ์ (Vongjinda, 2004; Maungpin, 2009) กรณีที่สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นได้รับการสนับสนุนให้ปฏิบัติพัฒนกิจของการตั้งครรภ์ในทุกด้าน การที่ได้รับคำชมเชย ให้กำลังใจจากสามีหรือมารดาทำให้สตรีตั้งครรภ์สามารถปฏิบัติพัฒนกิจของการตั้งครรภ์ในทุกด้านดีขึ้น ดังเช่น ด้านการเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพกับคู่สมรส ที่พบว่า สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสามีหรือมารดามีร้อยละค่าเฉลี่ยเพิ่มจากก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากระดับค่อนข้างดีเป็นระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 5)

การที่สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางด้านอารมณ์จากสามีหรือมารดาส่งผลให้สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นรับรู้ว่าตนเองได้รับความช่วยเหลือให้ความสนใจ ดูแลจากสามีหรือมารดา สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่น รับรู้ถึงความรัก ความห่วงใย การได้ยินคำพูดที่ทำให้รู้สึกดี มีกำลังใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความภูมิใจที่ได้เป็นมารดา รับรู้ว่าทารกในครรภ์เป็นอีกชีวิตหนึ่งที่ตนเองจะต้องให้การดูแล (May & Mahlmeister, 1994) จึงมีการลูบหน้าท้อง พูดคุยกับทารกในครรภ์ ทำให้สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นสามารถปฏิบัติพัฒนกิจการตั้งครรภ์ในด้านสัมพันธภาพกับทารกในครรภ์ได้อย่างเหมาะสม ดังผลการศึกษาที่พบว่า สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสามีหรือมารดามีร้อยละค่าเฉลี่ยด้านการยอมรับการตั้งครรภ์เพิ่มจากก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากระดับค่อนข้างดีเป็นระดับดี และร้อยละค่าเฉลี่ยด้านสัมพันธภาพระหว่างทารกจากระดับปานกลางเป็นระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) (ตารางที่ 5) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัจมัย สุขวนวัฒน์ (2541) ที่ศึกษาเกี่ยวความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การรับรู้พฤติกรรมทารก สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสและการแสดงบทบาทการเป็นมารดาในมารดาวัยรุ่นหลังคลอด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับสูง การรับรู้พฤติกรรมทารกและสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรสอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี มีการแสดง บทบาทการเป็นมารดาอยู่ในเกณฑ์ดี สัมพันธภาพ ระหว่างคู่สมรสและการรับรู้พฤติกรรมทารกสามารถร่วมทำนายการแสดงบทบาทการเป็นมารดาของมารดาวัยรุ่น

ในการสนับสนุนทางด้านวัตถุสิ่งของ สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ได้รับการช่วยเหลือในด้านการเงินจากสามีหรือมารดา สามารถเลือกซื้ออาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ซื้อหนังสือที่เกี่ยวกับการดูแลตนเองและทารก ซื้อของใช้สำหรับทารก หรือได้รับการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระ เช่น สามีพามาฝากครรภ์ ช่วยเหลืองานบ้าน ทำให้สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นมีความพึงพอใจ ได้รับการตอบสนอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ความต้องการในทุกด้าน รู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง มีความพร้อมและมั่นใจในการเตรียมตัวคลอดและเลี้ยงดูบุตร ดังนั้น สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มทดลองหลังจากได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสามีหรือมารดามีร้อยละค่าเฉลี่ยด้านการเตรียมตัวเป็นมารดาเพิ่มจากก่อนได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากระดับค่อนข้างดีเป็นระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) สอดคล้องกับการศึกษาของบันติ้งและแมคอูเลย์ (Bunting, & McAuley, 2004) ที่ได้ทบทวนวรรณกรรมในเรื่องการสนับสนุนที่มีผลต่อบทบาทมารดาวัยรุ่นที่ศึกษาในกลุ่มสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นและมารดาวัยรุ่นหลังคลอดของประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ พบว่า สามีและครอบครัวเป็นบุคคลที่ให้การสนับสนุนมารดาวัยรุ่นได้ดีที่สุด และมีผลการศึกษาที่สำคัญคือการสนับสนุนทางด้านการเงินและอารมณ์จากสามีที่มีผลต่อพฤติกรรมของมารดาวัยรุ่นเป็นไปในทางที่ดี

ในการศึกษาครั้งนี้ ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการเป็นมารดาที่เกี่ยวข้องและเป็นไปในทางบวก คือ ความต้องการมีบุตร สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นกลุ่มทดลองถึงแม้จะไม่ได้วางแผนการตั้งครรภ์แต่การมาฝากครรภ์ย่อมแสดงถึงการยอมรับการตั้งครรภ์และเมื่อได้รับการสนับสนุนทางสังคมทั้ง 4 ด้านจากสามีหรือมารดาย่อมมีความพร้อมในการมีบุตร ซึ่งสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มีความพร้อมในการมีบุตรจะมีอิทธิพลในทางบวกต่อบทบาทการเป็นมารดา (กฤษณา พูลเพิ่ม, 2543; วันเพ็ญ กุลนริศ, 2530) นอกจากนี้ สตรีวัยรุ่นกลุ่มทดลองยังมีอายุอยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนปลายถึงร้อยละ 53.80 (ตารางที่ 1) ซึ่งวัยรุ่นตอนปลายมีพัฒนกิจที่ใกล้เคียงกับวัยผู้ใหญ่ สามารถเรียนรู้ แก้ไขปัญหา หรือตัดสินใจได้ด้วยตนเอง รวมถึงการควบคุมอารมณ์และมีความรับผิดชอบ (Leifer, 2008) ดังนั้นวัยรุ่นตอนปลายที่ตั้งครรภ์จึงปรับตนเองในเรื่องบทบาทการเป็นมารดาได้ดีกว่าวัยรุ่นตอนต้นและตอนกลาง แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทการเป็นมารดาในเรื่องการวางแผนมีบุตร และอายุ เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่าไม่มีความแตกต่างกันทั้งสองกลุ่ม (ตารางที่ 1) ดังนั้นปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องจึงไม่มีผลทำให้บทบาทการเป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมช่วยให้สตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นปฏิบัติตนเองตามบทบาทการเป็นมารดาในระยะตั้งครรภ์ได้ดีมากขึ้นและสูงกว่าในสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นในกลุ่มที่ได้รับการดูแลปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ดังนั้นพยาบาลผดุงครรภ์ควรมีการส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคมให้แก่สามีหรือมารดาเพื่อให้การสนับสนุนดูแลสตรีตั้งครรภ์วัยรุ่นให้สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทการเป็นมารดาได้อย่างเหมาะสม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved